

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національного агентства
з питань запобігання корупції

№ _____

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
НА 2017 – 2020 РОКИ
ТА ПЛАНИ З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ**

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. РОЛЬ І МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	7
3. ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ СТРАТЕГІЇ	11
4. СТРАТЕГІЯ	12
5. ПЛАНИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ	25
6. КОНТРОЛЬ ЗА РЕАЛІЗАЦІЄЮ СТРАТЕГІЇ	26
7. ВИТРАТИ/БЮДЖЕТ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ	27
ДОДАТОК 1. SWOT АНАЛІЗ	
ДОДАТОК 2. ПЛАНИ РЕАЛІЗАЦІЇ	

Скорочення

AMP США	Агентство США з міжнародного розвитку
ЗМІ	засоби масової інформації
ДБР	Державне бюро розслідувань
ЄС	Європейський Союз
EUAM	Консультативна місія Європейського Союзу в Україні
GRECO	Група держав проти корупції
ІПІ	інтерфейс прикладного програмування (дозволяє здійснювати зв'язок між різними компонентами програмного забезпечення; API)
ІТ	інформаційні технології
МВФ	Міжнародний валютний фонд
млн.	мільйон
НАБУ	Національне антикорупційне бюро України
НАЗК/ Національне агентство	Національне агентство з питань запобігання корупції
НДО	недержавні організації
ОЕСР	Організація економічного співробітництва та розвитку
САП	Спеціалізована антикорупційна прокуратура
США	Сполучені Штати Америки
SWOT аналіз	аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз
ООН	Організація Об'єднаних Націй

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Корупція залишається одним із ключових викликів для соціально-економічного розвитку України. Вона підриває верховенство права і руйнує демократичні інститути. За результатами різних досліджень, корупція дуже поширена в Україні, вона пронизує всі рівні публічного управління та приватного сектору. Проведене у листопаді 2015 року загальнонаціональне опитування показало, що для 94% українців корупція залишалася серйозною проблемою, яка лише трохи поступалася місцем воєнним діям на сході України та високій вартості життя. Понад 65% громадян мали корупційний досвід принаймні один раз на рік¹. Згідно з іншим дослідженням, яке проводилося у травні 2016 року, респонденти вважали корупцію найбільшою внутрішньою загрозою для національної безпеки². Протягом останніх 10 років показник України за Індексом сприйняття корупції "Трансперенсі Інтернешнл" покращився лише незначною мірою³. Згідно з результатами дослідження "Трансперенсі Інтернешнл" "Барометр світової корупції – Європа та Центральна Азія" (листопад 2016 року), громадяни України були серед тих, хто найкритичніше ставився до зусиль державних органів у боротьбі проти корупції. Четверо з п'яти українців вважали, що Уряд погано виконує це завдання. Приблизно два з п'яти домогосподарств, які отримували публічні послуги, надавали неправомірну вигоду службовим особам (38%)⁴.

Проблему корупції відображено на найвищому рівні комунікації державних інститутів в Україні, зокрема у Коаліційній угоді більшості депутатів Парламенту, а також у затвердженій Парламентом програмі діяльності Уряду України. До того ж Стратегією національної безпеки України 2015 року корупцію разом з неефективною системою державного управління визначено однією з дев'яти актуальних загроз національній безпеці України.

Відповідно до Закону України "Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки", вирішення проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави⁵.

Україна взяла на себе зобов'язання протидіяти корупції, приєднавшись до основних міжнародно-правових актів: Конвенції ООН проти корупції та антикорупційних конвенцій Ради Європи. Міжнародні механізми антикорупційного моніторингу (GRECO, Антикорупційна мережа ОЕСР для країн Східної Європи та Центральної Азії, Механізм моніторингу виконання Конвенції ООН проти корупції) надали Україні рекомендації стосовно заходів

¹ Опитування більше 10 000 респондентів, проект UNITER, фінансований АМР США. Джерело: <https://goo.gl/GoCqj8>

² Опитування Центру Разумкова, джерело: <https://goo.gl/cu8iYK>

³ Показник України в 2006 році був 28, в 2008 р. - 25, в 2015 р. - 27 та в 2016 р. - 29 (із 100, де 100 означає найменш корумпований).

Джерело: <http://www.transparency.org/research/cpi>

⁴ Джерело: <https://goo.gl/IuGjBS>

⁵ Джерело: <https://goo.gl/GxQbM7>

з протидії корупції⁶. Україна зобов'язалася регулярно оновлювати і впроваджувати національні плани дій в рамках Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд"⁷. Заходи щодо запобігання та протидії корупції є ключовими умовами для співпраці України з МВФ, ЄС (особливо в рамках Плану дій щодо лібералізації візового режиму), США та іншими міжнародними партнерами.

У 2014–2015 роках, після Революції Гідності, до якої призвела системна корупція на найвищому державному рівні та порушення прав людини, український Парламент затвердив нові засади державної антикорупційної політики, а також низку нових законів, зокрема: "Про запобігання корупції" (введений в дію у квітні 2015 року), який передбачив створення нової превентивної інституції, на яку було покладено завдання із запобігання корупції, формування державної антикорупційної політики, перевірки майнових декларацій, контролю за фінансуванням політичних партій та низку інших функцій, за винятком кримінальних розслідувань. НАЗК є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом і гарантіями незалежності. Національне агентство є відповідальним перед Верховною Радою України і підконтрольним їй, а також підзвітним Уряду.

Разом з тим, в органах виконавчої влади всіх рівнів мають бути визначені структурні підрозділи/особи, відповідальні за роботу із запобігання корупції. Їхній статус ще належить узгодити із Законом України "Про запобігання корупції". НАЗК повинно надавати допомогу таким підрозділам / особам, але має обмежені повноваження з координування їхньої роботи. Україна має активне громадянське суспільство, яке зробило значний внесок у розробку нової антикорупційної системи та її впровадження у життя. В Україні є багато журналістів, які займаються розслідуваннями, а також ЗМІ, які активно викривають корупцію. Українські ЗМІ рясніють повідомленнями про можливу корупцію та інші пов'язані з нею порушення з боку публічних службовців, підвищуючи тим самим обізнаність громадськості про цю проблему та створюючи тиск для ефективної політики реагування на прояви корупції. За останні три роки міжнародні організації та іноземні країни збільшили свою підтримку Україні в її антикорупційних зусиллях в рамках різних програм технічної допомоги та грантових програм.

Державна антикорупційна політика міститься в Антикорупційній стратегії на 2014–2017 роки та прийнята у формі закону. У квітні 2015 року Уряд затвердив детальний план дій із реалізації Антикорупційної стратегії у формі відповідної державної програми. Процес перегляду та розробки нової національної стратегії розпочався у 2017 році, відповідальність за цей процес покладено на НАЗК.

Законом України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" передбачено таке фінансування антикорупційних заходів у 2017 році: 605 млн. гривень для

⁶ Див. звіти GRECO щодо України: <http://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/ukraine>; моніторингові звіти ОЕСР в рамках Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції: <http://www.oecd.org/corruption/acn/istanbulactionplancountryreports.htm>.

⁷ Див. <http://www.opengovpartnership.org/country/ukraine>.

НАЗК, у тому числі 442 млн. гривень на фінансування політичних партій, які мають право на отримання державного фінансування; 773 млн. гривень на фінансування діяльності НАБУ; 119 млн. гривень для САП; 640 млн. гривень для ДБР; і 40 млн. гривень для Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Поряд з цим не існує окремого державного бюджету (бюджетних призначень) для виконання Державної програми з реалізації Антикорупційної стратегії.

2. РОЛЬ І МІСЦЕ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

У березні 2015 року Уряд офіційно створив НАЗК, а у квітні 2016 року розпочався набір його персоналу. Національне агентство офіційно розпочало свою діяльність в серпні 2016 року після відбору і призначення мінімального числа членів НАЗК і працівників апарату, виділення приміщення, прийняття необхідних підзаконних актів тощо.

Структура управління НАЗК складається з п'яти членів, які приймають рішення більшістю голосів, як мінімум – трьома голосами, відповідно до Регламенту НАЗК. Колегіальна модель змушує Національне агентство шукати консенсус у прийнятті рішень. Наразі НАЗК має трьох членів, які були призначені Урядом у грудні 2015 року і березні 2016 року після конкурсного відбору, проведеного комісією, половина складу якої представляло громадянське суспільство. П'ятий член НАЗК досі не призначений. Більше того, Уряд розпорядженням від 14 червня 2017 року № 413 достроково припинив повноваження одного з членів НАЗК. Така ситуація із формуванням керівного складу НАЗК впливає на ефективність його роботи.

До того ж існує суперечність у статусі членів НАЗК, які відповідно до положень Закону України "Про запобігання корупції" є державними службовцями, тоді як новий Закон "Про державну службу", введений в дію у травні 2016 року, виключив їх зі сфери застосування норм цього закону. Наведена суперечність може бути усунути лише шляхом внесення відповідних законодавчих змін.

У своїй роботі члени НАЗК спираються на підтримку апарату з граничною чисельністю працівників 311 осіб (гранична чисельність встановлюється Урядом). Станом на кінець 2016 року до апарату НАЗК було зараховано 213 працівників (68,5% від максимальної кількості за штатом).

Апарат Національного агентства складається з п'яти функціональних департаментів, що відповідають мандату НАЗК, і семи допоміжних структурних підрозділів. Кожен член НАЗК координує роботу департаменту, який відповідає певному функціональному напрямку роботи. Допомогу членам НАЗК надають їхні особисті радники.

Допоміжні підрозділи підпорядковуються Голові НАЗК. До них належать Адміністративний департамент, Департамент організаційного та кадрового забезпечення, Відділ правового забезпечення, Управління бухгалтерського обліку та звітності, Сектор внутрішнього аудиту, Сектор режимно-секретної роботи, а також Сектор запобігання та виявлення корупції в НАЗК. У своїй роботі апарат НАЗК керується Положенням про апарат НАЗК. Департаменти НАЗК включають структурні підрозділи, поділені за функціональним принципом, крім Департаменту фінансового контролю та моніторингу способу життя та Департаменту моніторингу дотримання законодавства про конфлікт

інтересів та інших обмежень щодо запобігання корупції, підрозділи яких створені за територіальним принципом.

Закон дозволяє Уряду створювати територіальні органи НАЗК за поданням останнього. Територіальні органи НАЗК поки що не створені.

НАЗК має цілу низку функцій, пов'язаних із запобіганням корупції. Ці функції включають: формування і моніторинг реалізації антикорупційної політики, забезпечення роботи електронного реєстру з відкритою інформацією про майновий стан публічних службовців та перевірку достовірності відомостей, зазначених у деклараціях публічних службовців; моніторинг способу життя публічних службовців; контроль за дотриманням правил щодо конфлікту інтересів, антикорупційних обмежень та вимог; контроль за фінансуванням політичних партій і кандидатів на виборах; надання державою фінансування політичним партіям; забезпечення ведення електронного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення; координацію діяльності антикорупційних уповноважених підрозділів органів влади; погодження антикорупційних програм органів влади (підготовлених на підставі оцінки корупційних ризиків); розробку типової антикорупційної програми юридичної особи; вжиття заходів щодо правового захисту викривачів (осіб, які повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень); антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів; проведення антикорупційних досліджень і підготовку відповідних звітів; інформування громадян та підвищення обізнаності суспільства у сфері запобігання корупції; сприяння доброчесності бізнесу.

НАЗК є органом державної влади без повноважень у сфері кримінального права та процесу. НАЗК має, зокрема, такі права:

одержувати за письмовими запитами від державних органів та приватних суб'єктів інформацію, необхідну для виконання покладених на Національне агентство завдань;

мати прямий доступ до інформаційних баз даних інших державних органів;

приймати з питань, що належать до його компетенції, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти;

проводити за власною ініціативою антикорупційну експертизу;

проводити за власною ініціативою або на підставі заяв перевірку можливих фактів порушення вимог Закону "Про запобігання корупції";

проводити перевірки організації роботи із запобігання і виявлення корупції в органах влади;

вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених антикорупційним законодавством;

звертатися до суду для визнання незаконними нормативно-правових актів, індивідуальних рішень, виданих (прийнятих) з порушенням встановлених вимог та обмежень, визнання недійсними правочинів, укладених внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;

проводити аналіз антикорупційних програм органів влади, надавати обов'язкові для розгляду пропозиції;

складати протоколи про адміністративні правопорушення, направляти їх до суду;

при виконанні своїх повноважень працювати з інформацією, статистичними даними, матеріалами, у тому числі судовими справами, що містять або можуть містити інформацію з обмеженим доступом та відомостями, що становлять державну таємницю.

Нормативно-правові акти НАЗК повинні проходити державну реєстрацію в Міністерстві юстиції України.

НАЗК підписало меморандуми про взаєморозуміння/співпрацю з різними державними органами, у тому числі з Міністерством юстиції, Державною аудиторською службою, Державною фіскальною службою, Державною службою фінансового моніторингу, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Радою бізнес-омбудсмена, НАБУ та міжнародними партнерами (зокрема з EUAM, IFES, Проектом EDGE, Центром зниження корупційних ризиків в оборонній сфері (CIDS), Державною службою аудиту Грузії та Італійським національним антикорупційним органом). НАЗК розпочало переговори про укладення меморандумів про взаєморозуміння з антикорупційними органами Польщі, Румунії, Латвії, Словенії, Франції, Хорватії та іншими.

Відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік" Національне агентство є головним розпорядником коштів за двома бюджетними програмами. Видатки на забезпечення діяльності Національного агентства були передбачені в сумі 95,420 млн. гривень.

Всього у 2016 році Національне агентство для забезпечення виконання своїх функцій і завдань використало 66,361 млн. гривень, що становить 69,5% річного обсягу видатків.

На фінансування статутної діяльності політичних партій були передбачені видатки в розмірі 391,032 млн. гривень. Відповідно до Закону України "Про політичні партії в Україні" право на таке фінансування у політичних партій виникло лише з 01 липня 2016 року, тому 50% річного обсягу видатків за цією програмою не було використано.

Законом України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" Національному агентству передбачені видатки на керівництво та управління у сфері запобігання корупції в сумі 162,888 млн. гривень, з яких 66 200,0 тис. гривень – видатки розвитку, що заплановані на придбання обладнання і предметів довгострокового користування для забезпечення функціонування реєстрів Національного агентства та на модернізацію реєстру електронних декларацій. На забезпечення фінансування статутної діяльності політичних партій передбачені видатки в сумі 442,399 млн. гривень

3. ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ СТРАТЕГІЇ

Процес виявлення викликів і можливостей для відображення в Стратегії включав такі заходи:

співбесіди із заінтересованими особами антикорупційних органів, антикорупційних НДО, донорів, міжнародних агентств, членами і працівниками апарату НАЗК;

SWOT-аналіз (аналіз виявлення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз) у формі семінару за участі 15-20 керівників середньої ланки та інших працівників апарату НАЗК (1 лютого 2017 року);

семінар за участі одного члена НАЗК і (майже) тієї ж групи керівників середньої ланки і інших працівників апарату НАЗК для формулювання пропозиції до тексту Стратегії (3 лютого 2017 року);

підготовка проекту Стратегії НАЗК;

сесія за участі одного члена НАЗК, керівників середньої ланки і фахівців апарату НАЗК, які вносили свої пропозиції до першого проекту Стратегії (6 лютого 2017 року).

До стратегії додаються такі додатки:

SWOT-аналіз, проведений з працівниками НАЗК (додаток 1);

шість планів реалізації Стратегії, по одному для кожної з короткострокових цілей п'яти функціональних департаментів і допоміжних підрозділів (додаток 2).

4. СТРАТЕГІЯ

4.1. ДОВГОСТРОКОВА ВІЗІЯ

Кількісне та якісне зниження рівня корупції й поширеності корупційних практик в Україні.

Довгострокова візія відображає ціль НАЗК.

4.2. МІСІЯ

НАЗК запобігає корупції та сприяє формуванню доброчесності і нульової терпимості до корупції в державі та суспільстві, вільного від корупції бізнесу.

Місія НАЗК відображає вплив, який має стати результатом його роботи.

4.3. ЦІННОСТІ

Прозорість – НАЗК є відкритим для суспільного контролю, прозорим у процесі прийняття рішень та у своїй діяльності, НАЗК обґрунтовує свої рішення для суспільства та осіб, яких вони стосуються.

Доброчесність – НАЗК є безстороннім та об'єктивним у своїх рішеннях, впроваджує високі етичні цінності, принципи та норми у роботі своїх членів та апарату, не дозволяє виникнення навіть враження неналежної поведінки та забезпечує ефективну систему запобігання корупції всередині інституції.

Незалежність – НАЗК є автономним у процесі прийняття своїх рішень та у своїй контрольній діяльності, НАЗК не зазнає жодного політичного чи будь-якого іншого (фінансового, упередженого тощо) неналежного втручання.

Верховенство права та підзвітність – НАЗК керується у своїй роботі принципами верховенства права, у тому числі законністю, справедливістю, дотриманням прав і свобод людини; НАЗК не зловживає своїми повноваженнями, звітує перед суспільством та діє в суспільному інтересі.

Дієвість та ефективність роботи НАЗК – НАЗК є проактивним виконує свої завдання і досягає запланованих результатів своєї роботи, НАЗК використовує наявні ресурси оптимально, будує свою роботу на якісному стратегічному плануванні, моніторингу та оцінці.

Ці цінності відображають керівні принципи роботи НАЗК, від яких НАЗК не може жодним чином відхилитися у своїй політиці, рішеннях, роз'ясненнях або практичній реалізації своїх повноважень.

4.4. ДОВГОСТРОКОВІ ЦІЛІ

Довгостроковими цілями на період після 2020 року, які матимуть вплив на державу і суспільство, є:

впровадження ефективних законодавчих положень, механізмів та практики їх застосування з метою запобігання корупції в публічному та приватному секторах;

зниження рівня сприйняття та досвіду корупції серед населення (за результатами щорічної оцінки рівня корупції в Україні відповідно до затвердженої методології);

зменшення терпимості суспільства до корупції (за результатами щорічної оцінки рівня корупції в Україні відповідно до затвердженої методології);

набуття НАЗК статусу ключового гравця єдиної команди в тісній співпраці з іншими антикорупційними органами України та національними і міжнародними заінтересованими сторонами;

формування високого рівня довіри суспільстві до НАЗК як національної антикорупційної інституції.

4.5. КОРОТКОСТРОКОВІ ЦІЛІ

Короткостроковими цілями, які НАЗК повинно досягнути в період 2017–2020 років є:

реалізація заходів у трьох ключових сферах відповідальності керівництва НАЗК здійснюватимуть функціональні та допоміжні структурні підрозділи апарату НАЗК;

п'ять функцій самостійних структурних підрозділів (стосуються основних повноважень і функцій НАЗК);

одна ціль для допоміжних структурних підрозділів.

4.5.1. СФЕРИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КЕРІВНИЦТВА НАЗК

4.5.1.1. УПРАВЛІННЯ, ВНУТРІШНЯ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА СПІВПРАЦЯ ІЗ ЗОВНІШНІМИ ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ

Результат: забезпечити, щоб НАЗК "говорило одним голосом" (було єдиною командою) як самостійно, так і у співпраці з іншими антикорупційними органами.

Оскільки НАЗК є новою інституцією, існує необхідність визначити напрями управління, цінності і принципи, механізм пошуку консенсусу, операціоналізувати процес прийняття рішень, внутрішні процедури та настанови для персоналу (кодекси поведінки/етики), посилити можливості працівників та встановити тісну співпрацю з антикорупційними інституціями та зовнішніми ключовими заінтересованими сторонами, щоб орган був єдиною командою. Це може включати забезпечення роботи Громадської ради при НАЗК,

погодження меморандумів про взаєморозуміння з ключовими заінтересованими особами та створення робочих груп з міністерствами та антикорупційними органами для впорядкування обміну даними і забезпечення участі НАЗК в роботі антикорупційних інституцій.

4.5.1.2. КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ

Результат: забезпечити поширення інформації, а також проведення кампаній і заходів з підвищення обізнаності про законодавство і мандат НАЗК, організацію його роботи, членів та апарат НАЗК, прийняті рішення, визначену політику та стратегію, діяльність НАЗК та її результати / найкращі практики, а також поширення прес-релізів та визначення контактних осіб для ЗМІ, щоб ця інформація була доступною, систематично оприлюднювалася та була відомою для персоналу НАЗК, зовнішніх заінтересованих осіб і суспільства, вимірювалася реакція цільових аудиторій на поширювану НАЗК інформацію, проводився медіа моніторинг.

НАЗК перебуває в процесі формулювання своєї комунікаційної стратегії, яка повинна включати як внутрішню, так і зовнішню комунікацію. Це можуть бути інтерактивні платформи для запитань і діалогу з окремих питань. Одним зі способів є розробка порталу з різними точками доступу – внутрішніми та зовнішніми (веб-сайт). Веб-сайт повинен вестися українською та англійською (стисла версія) мовами. При наповненні порталу варто зважати на оцінку потреб, необхідно вимірювати його відвідуваність.

4.5.1.3. ПЛАН ДІЙ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Результат: розробити інфраструктуру ІТ, яка ефективно підтримуватиме реалізацію повноважень НАЗК.

НАЗК повинно розробити на підставі ретельного аналізу потреб План дій у сфері ІТ, що включатиме:

портал для внутрішніх та зовнішніх комунікацій;

ІТ – системи для Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, для подання повідомлень про корупцію викривачами, реєстру електронної звітності політичних партій та кандидатів, а також електронну систему електронного документообігу в Національному агентстві;

внутрішню електронну систему розгляду справ;

платформу для фінансової звітності НАЗК;

доступ та електронний обмін даними з реєстрами в Україні, що необхідні для перевірки електронних декларацій та моніторингу способу життя, перевірки

звітів політичних партій та забезпечення контролю за дотриманням законодавства про конфлікт інтересів та інших антикорупційних вимог;

сучасне програмне та апаратне забезпечення для реалізації повноважень НАЗК на національному та місцевому рівнях;

підтримку IT-платформ;

регулярне тестування систем щодо навантаження і функціональності, моніторинг відповідності IT-систем законодавству України щодо захисту персональних даних та захисту інформації.

4.5.2. ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

4.5.2.1. ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ

Ціль: політичні партії та кандидати на виборах дотримуються законодавчих вимог щодо фінансування політичних партій та фінансової звітності.

Результат 1: політичні партії та кандидати на виборах, а також громадськість та юридичні особи обізнані з принципами і законодавчими вимогами щодо фінансування політичних партій

Продукти:

проведено навчальні семінари для політичних партій та кандидатів на виборах;

проводяться регулярні зустрічі з керівництвом політичних партій;

поширено інформаційні матеріали відповідно до комунікаційної стратегії НАЗК.

Результат 2: політичні партії та кандидати на виборах подають вчасно якісні фінансові звіти в електронній формі; НАЗК проводить перевірку таких звітів, застосовує справедливі санкції за порушення та забезпечує доступність звітів для громадськості.

Продукти:

працює електронна платформа для подання фінансових звітів політичними партіями та кандидатами;

у зв'язку з впровадженням електронної платформи для подання фінансових звітів політичними партіями та кандидатами налагоджено внутрішні процеси, схвалено підзаконні акти та здійснено розподіл завдань щодо розгляду питань фінансування політичних партій та кандидатів;

впроваджено процедури отримання інформації та повідомлень про незаконне фінансування партій та кандидатів, забезпечено їх узгодження з механізмом захисту викривачів;

впроваджено процедури взаємодії з іншими державними органами, зокрема Центральною виборчою комісією, під час перевірки звітів та контролю за дотриманням законодавчих вимог;

фінансові звіти політичних партій та кандидатів на виборах подаються вчасно, оприлюднюються на веб-сайті НАЗК, у тому числі у машинозчитуваній формі;

проводиться ретельний аналіз фінансових звітів партій та кандидатів, його результати оприлюднюються на веб-сайті НАЗК.

Результат 3: імплементацію законодавства стосовно фінансування політичних партій оцінено, пропозиції щодо змін з метою усунення законодавчих прогалин сформульовано

Продукти:

опубліковані дані стосовно вивчення стану імплементації положень щодо партійних фінансів і їх впливу;

опублікований звіт (и) щодо прогалин та недоліків наявних правових рамок;

запропоновано зміни до законодавства після відкритого процесу обговорення за участі зацікавлених сторін.

4.5.2.2. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА МОНІТОРИНГ СПОСОБУ ЖИТТЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Ціль: ефективно впроваджено вимоги фінансового контролю, що сприяє запобіганню та виявленню випадків незаконного збагачення і конфліктів інтересів публічних службовців

Результат 1: електронний реєстр декларацій містить обов'язкові, визначені Законом України "Про запобігання корупції", дані, функціонує без збоїв та легкодоступний для суспільства й антикорупційних органів.

Продукти:

вчасно надано доречні пропозиції до Плану дій у сфері ІТ та здійснення ІТ підтримки з метою забезпечення належного та безперебійного функціонування реєстру електронних декларацій, який включає модулі автоматизованої перевірки та аналізу електронних декларацій;

щорічно проводиться опитування користувачів та відповідним чином адаптується формат поширення даних, якщо це необхідно для покращення корисності реєстру;

при НАЗК створено центр обробки і зберігання даних.

Результат 2: ефективно проводяться аналіз та перевірка електронних декларацій, а також моніторинг способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Продукти:

НАЗК затвердило правила логічного та арифметичного контролю декларацій і правила автоматизованої перевірки декларацій;

укладено меморандуми з відповідними правоохоронними, антикорупційними та іншими державними органами про обмін даними, співпрацю та координацію, а також вирішення спорів;

НАЗК має прямий доступ до всіх реєстрів, баз даних та інформаційних систем, які потрібні для дієвої перевірки майнових декларацій, зокрема шляхом автоматизованого електронного обміну даними;

впроваджено внутрішню модель НАЗК для опрацювання інформації, що стосується електронних декларацій, у тому числі чіткі внутрішні процеси, розподіл завдань та повноважень, критерії оцінки та перевірки, а також залучення зовнішніх експертів;

проводиться незалежний щорічний аудит процесів обробки інформації з електронних декларацій з метою визначення того, чи працює НАЗК з деклараціями ефективно і чи є реалістичними встановлені вимоги.

Результат 3: законодавство створює ефективну основу для оприлюднення та перевірки декларацій, а також проведення моніторингу способу життя

Продукти:

затверджено порядок проведення моніторингу способу життя;

затверджено порядок здійснення заходів фінансового контролю стосовно категорій осіб, визначених у статті 52¹ Закону України "Про запобігання корупції"

оприлюднено оцінку реалізації законодавства;

запропоновано зміни до законодавства з метою посилення системи фінансового контролю.

Результат 4: підвищено обізнаність про права та обов'язки суб'єктів декларування.

Продукти:

видаються, регулярно оновлюються, оприлюднюються на веб-сайті та поширюються серед суб'єктів декларування та інших заінтересованих осіб

роз'яснення щодо найчастіших запитань стосовно обов'язків суб'єктів декларування відповідно до законодавства про фінансовий контроль;

функціонує "гаряча телефонна лінія" та онлайн-чат для надання консультацій суб'єктам декларування;

проводяться навчання та підвищення обізнаності, спрямовані на суб'єктів декларування, моніторингові організації, журналістів-розслідувачів та інших відповідних заінтересованих осіб;

системно проводиться щорічна оцінка впливу програм з навчання та підвищення обізнаності.

4.5.2.3. АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА

Ціль: Систематичний перегляд національної антикорупційної політики та стратегії. Надано сприяння, забезпечено моніторинг та звітування щодо їх реалізації, щоб як законодавство, так і практика давали корупційним викликам адекватну відповідь.

Результат 1: НАЗК розробило нову національну антикорупційну стратегію на 2018–2020 рр. та державну програму з її реалізації відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" та регулярно надає антикорупційним органам і заінтересованим особам оцінку та рекомендації щодо її реалізації та відповідних результатів.

Продукти:

на офіційному веб-сайті НАЗК оприлюднено аналіз виконання Антикорупційної стратегії на 2014–2017 рр.;

нову національну антикорупційну стратегію на 2018–2020 рр. розроблено у співпраці з заінтересованими особами, громадянським суспільством та міжнародними партнерами; проект стратегії подано Уряду для схвалення;

при НАЗК створено постійну робочу групу як платформу для моніторингу та аналізу антикорупційних викликів і розробки пропозицій щодо політики; група повинна включати представників державних органів, громадянського суспільства, національних та міжнародних експертів. В рамках її роботи можуть створюватися робочі підгрупи за окремими функціональними напрямками діяльності НАЗК;

щорічно проводиться оцінка рівня корупції в Україні відповідно до затвердженої методології. Оцінка повинна вимірювати рівень довіри до антикорупційних та інших державних органів, поширення корупції, панівні типи корупції і вимірювати її на підставі заздалегідь визначених якісних та кількісних показників. НАЗК замовлятиме такі дослідження/оцінки, що проводитимуться недержавними дослідницькими/соціологічними

організаціями. Результати буде оприлюднено на веб-сайті НАЗК та за допомогою інших доступних каналів інформування.

Результат 2: розбудовано професійні компетенції та вдосконалено юридичні знання працівників уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції державних органів та органів місцевого самоврядування з питань запобігання корупції

Продукти:

поширено навчальну спроможність НАЗК, забезпечено навчальним обладнанням та матеріалами;

реалізовано програму навчання тренерів для близько 200–250 працівників уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування;

проведено навчання тренерів за кожним з функціональних напрямів діяльності НАЗК;

підготовлено навчальні матеріали за допомоги національних та міжнародних експертів, поради для тренерів, навчальні програми, проведено навчання;

вплив навчальних програм систематично оцінюється.

Результат 3: відповідні проекти нормативно-правових актів проходять антикорупційну експертизу для виявлення корупціогенних факторів відповідно до закону.

Продукти:

впроваджено нову методологію антикорупційної експертизи;

персонал НАЗК проходить регулярне навчання з питань застосування методології антикорупційної експертизи;

моніторингові та антикорупційні НДО заохочуються до проведення громадської експертизи законодавства та проектів актів щодо наявності корупціогенних факторів, а результати такої експертизи використовуються НАЗК.

Результат 4: заінтересовані сторони обізнані з роботою НАЗК, антикорупційними принципами і вимогами, а також мають рівний доступ до доречної та вчасної інформації у сфері компетенції НАЗК.

Продукти:

впроваджено Комунікаційну стратегію НАЗК на 2017–2020 роки.;

інформацію про корупційні загрози та антикорупційні інструменти поширено серед відповідних антикорупційних органів та заінтересованих осіб за допомогою доречних засобів (наприклад, відеоролики, зовнішня реклама, плакати, соціальна реклама на радіо та ТБ, Facebook і Twitter);

проводиться регулярний діалог з міжнародними партнерами (обмін інформацією, навчальні візити тощо);

оновлений офіційний веб-сайт НАЗК, у тому числі функціонує англomовна веб-сторінка з ключовою інформацією про НАЗК: антикорупційне законодавство, повноваження НАЗК, щорічні звіти (за 2016 рік і далі), основні партнери та укладені меморандуми про співпрацю, стратегія органу, його організаційна структура, інформація про членів та апарат НАЗК, проведені кампанії та інші заходи, їхні результати;

Громадська рада при НАЗК отримує потрібну інформацію про пріоритети та роботу НАЗК, що дозволяє раді здійснювати свої функції. НАЗК реагує на запити і рекомендації Громадської ради.

4.5.2.4. МОНІТОРИНГ ДОТРИМАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТА ІНШІ АНТИКОРУПЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ СТОСОВНО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Ціль: Публічні службовці дотримуються правил щодо запобігання і врегулювання конфлікту інтересів та інших антикорупційних обмежень і вимог. НАЗК ефективно виявляє та реагує на випадки їх недотримання.

Результат 1: впроваджено дієву систему запобігання, виявлення та реагування на випадки конфлікту інтересів та порушень інших антикорупційних обмежень і вимог.

Продукти:

впроваджено політику та процедури реагування на випадки потенційного та реального конфлікту інтересів та порушень інших антикорупційних обмежень і вимог;

оприлюднено методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та інших антикорупційних обмежень і вимог;

проведено підготовчу роботу щодо створення системи управління справами з метою обробки інформації, автоматизації аналізу даних, необхідних для моніторингу, контролю за порушеннями і визначення системних проблем і корупційних ризиків;

встановлено і підтримується прямий доступ до баз даних та інформаційних систем державних органів.

Результат 2: публічні службовці та заінтересовані особи обізнані з правилами щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, іншими антикорупційними обмеженнями і вимогами.

Продукти:

впроваджено методологію навчання антикорупційних уповноважених підрозділів / осіб в державних органах та органах місцевого самоврядування з правилами щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, іншими антикорупційними обмеженнями і вимогами;

проведення тренінгів за програмами щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання інших антикорупційних обмежень і вимог;

проведено щорічні загальнонаціональні кампанії з підвищення обізнаності – спільно з іншими антикорупційними органами та, можливо, НДО на підставі аналізу потреб.

4.5.2.5. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ І ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Ціль: дієва система, що дозволяє запобігати та виявляти корупцію в публічному та приватному секторах, захищати викривачів

Результат 1: в органах влади запроваджено антикорупційні програми, які розробляються на основі оцінки корупційних ризиків у їх діяльності та містять заходи з усунення корупційних ризиків, причини і умови, що сприяють їх виникненню. Проводиться моніторинг виконання антикорупційних програм органів влади, надаються пропозиції щодо їх удосконалення.

Продукти:

запропоновано зміни до законодавства щодо посилення ролі антикорупційних уповноважених підрозділів / осіб та забезпечення їх ефективної координації з боку НАЗК;

НАЗК погоджує антикорупційні програми органів влади;

функціонує механізм моніторингу виконання антикорупційних програм, у тому числі шляхом регулярних перевірок органів влади, опитування, надання рекомендацій і пропозицій, залучення до моніторингу та оцінок незалежних експертів та недержавних організацій;

НАЗК впроваджує методологію та ефективно координує, надає консультації і допомогу, проводить моніторинг діяльності антикорупційних уповноважених підрозділів / осіб в органах влади, зокрема, шляхом отримання звітів, відповідей на опитувальники, проведення перевірок діяльності органів влади у сфері запобігання корупції, залучення до моніторингу та оцінок незалежних експертів та недержавних організацій;

оприлюднено та поширено типову антикорупційну програму для юридичних осіб, запроваджено оцінку корупційних ризиків, проведено відповідне навчання, проводиться моніторинг виконання антикорупційних програм юридичних осіб державного сектору економіки (із залученням незалежних експертів та недержавних організацій).

Результат 2: для викривачів створено дієву систему захисту.

Продукти:

запропоновано зміни з метою вдосконалення законодавчого регулювання захисту викривачів, зокрема в частині дієвих механізмів захисту, інструментів для контролю за дотриманням положень, узгодження з іншими положеннями законодавства, встановлення особистої відповідальності роботодавців за утиски викривачів;

оприлюднено та впроваджено процедури отримання, перевірки та реагування на повідомлення про корупцію;

проведено кампанію з підвищення обізнаності з метою створення позитивного іміджу та заохочення викриття корупції, результати кампанії оцінено;

щорічно оцінюється ефективність механізму розгляду повідомлень про корупцію, наприклад, чи призводять кампанії з підвищення обізнаності до зростання кількості повідомлень, якості повідомлень та ефективності НАЗК у їх обробці, зокрема стосовно контролю за вжиттям заходів іншими органами, якщо повідомлення стосуються їхньої компетенції.

Результат 3: Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, ведеться Національним агентством, містить надійні та оновлені дані

Продукти:

Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, створено та забезпечено його належне функціонування;

дані з реєстру, що адмініструється Міністерством юстиції, передані до реєстру НАЗК;

підрозділ ІТ має необхідну інформацію, щоб забезпечити технічні умови для належного функціонування реєстру; дані реєстру оновлюються без затримки та видаляються, коли цього вимагає законодавство;

регулярно проводиться аналіз даних реєстру, результати аналізу включаються в щорічні звіти та інші публікації НАЗК.

4.5.2.6. ДОПОМІЖНІ ФУНКЦІЇ

Ціль: професійна та стала інституція з розвиненим потенціалом та компетенціями персоналу.

Результат: НАЗК має ефективну організаційну структуру з необхідними людськими, технічними, матеріальними, фінансовими та юридичними ресурсами для реалізації своїх повноважень.

Продукти:

Компетенції та підтримка персоналу:

оцінка необхідних компетенцій персоналу;

збільшено граничну чисельність штату на підставі оцінки необхідних компетенцій;

схвалено та реалізовано програму розбудови компетенцій персоналу для всіх категорій працівників, зокрема шляхом підвищення кваліфікації, обміну досвідом та навчальних візитів⁸;

задовільні умови праці;

впроваджено систему оцінки результатів роботи працівників;

щорічний рівень плинності кадрів в апараті НАЗК не повинен перевищувати 15%.

Територіальні органи НАЗК:

створено та функціонують як мінімум п'ять територіальних органів НАЗК, які допомагають НАЗК в забезпеченні доступу до інформації та здійсненні інших повноважень;

потреби щодо доступу до інформації центральним апаратом НАЗК ґрунтуються на оцінці потреб на підставі пропозицій департаментів.

Внутрішній контроль та аудит:

дієва система внутрішнього контролю та аудиту;

створено та ефективно функціонують внутрішні канали для повідомлень про корупцію.

ІТ:

⁸ Відповідно до законодавства, працівники НАЗК повинні проходити курси з підвищення кваліфікації щонайменше кожні два роки

пропозиції щодо створення ефективного Плану дій у сфері ІТ (схвалено та забезпечено контроль за виконанням з боку членів НАЗК);

ІТ-інфраструктура є адекватною та відповідає потребам НАЗК та інших антикорупційних органів, які покладаються на інформаційні системи НАЗК;

ІТ-системи для реєстру електронних декларацій, реєстру фізичних та юридичних осіб, які вчинили корупційні правопорушення, функціонують, а також реєстру електронної звітності політичних партій та кандидатів. ІТ-система включає модулі для автоматизованої перевірки та аналізу даних, інтеграції із зовнішніми інформаційними системами, безпечного обміну електронними повідомленнями між НАЗК та декларантами/партіями.;

проводиться регулярне тестування щодо навантаження та функціональності, здійснюється контроль за захистом інформації в ІТ-системах НАЗК відповідно до законодавства;

врегульовано питання здійснення технологічних робіт в Єдиному державному реєстрі декларацій осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та регламенту їх проведення;

дані з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, передані з Міністерства юстиції до НАЗК, реєстр введено в промислову експлуатацію;

уповноважені законом державні органи мають прямий доступ до баз даних та інформаційних систем НАЗК;

Юридична підтримка:

здійснено аналіз антикорупційного законодавства з урахуванням практики його застосовування та тлумачення, визначено потреби в законодавчому регулюванні;

надаються, за зверненнями, роз'яснення законодавства, правові консультації з питань, що належать до компетенції Національного агентства.

5. ПЛАНИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Плани реалізації для короткострокових цілей пов'язані з функціональними департаментами і допоміжними підрозділами (додаток 2). Плани з реалізації Стратегії спираються на затверджені рішенням НАЗК від 19 грудня 2016 року Пріоритети діяльності Національного агентства на 2017–2020 роки. Плани з реалізації Стратегії включають такі положення: короткострокові цілі, результати та продукти (які визначені в основній частині Стратегії), заходи, показники виконання⁹ та джерела фінансування (державні чи донорські).

⁹ На підставі Ключових показників результативності, що розроблені за допомоги Ради Європи, якщо такі показники будуть розроблені до затвердження Стратегії. Джерело: http://www.coe.int/en/web/kyiv/fight-against-corruption-in-ukraine/-/asset_publisher/Hw55xg9tZiU0/content/the-national-agency-on-corruption-prevention-begins-developing-key-performance-indicators?inheritRedirect=false, лютий 2017 р.

6. КОНТРОЛЬ ЗА РЕАЛІЗАЦІЄЮ СТРАТЕГІЇ

Члени НАЗК відповідають за здійснення контролю за реалізацією Стратегії за підтримки функціональних департаментів і допоміжних підрозділів. Це включатиме моніторинг і щорічну зовнішню оцінку реалізації Стратегії, можливо, на замовлення ключових донорів, які надають фінансування заходів, передбачених цією Стратегією. Крім того, НАЗК сприятиме роботі Громадської ради при НАЗК з моніторингу реалізації Стратегії.

7. ВИТРАТИ/БЮДЖЕТ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії Національного агентства на 2017–2020 роки здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету України, а також за рахунок коштів донорського фінансування передбачених міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, або проектами міжнародної технічної допомоги.